

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สังคมปัจจุบันมีสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาต่อมนุษย์มากมายหลายอย่าง เช่น ภาวะเศรษฐกิจวิกฤตการณ์ทางการเมือง ภาวะมลพิษ อาชญากรรมและสุขภาพด้านโรคภัยไข้เจ็บ (จำลอง, 2535) ประกอบกับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดเป็นความเครียดทั้งสิ้น

(วัลลภ, 2531 ชุศรี, 2532 และ มรรยาท, 2534) กล่าวถึงความเครียดไว้ดังนี้ ความเครียดค่อนข้างจะเป็นศัตรู ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพราะว่าความเครียดก่อให้เกิดอาการทั้งทางด้าน อารมณ์ ความนึกคิด และทางสรีระ สำหรับอาการที่เกิดจากความเครียด ได้แก่ ปวดศีรษะ ปวดเสียดท้อง จนถึงขั้นเป็นแผลในกระเพาะอาหาร หิดหอบหายใจไม่ถนัดจนถึงเป็นโรคมะเร็ง เจ็บแน่นหน้าอก ความดันโลหิตสูง ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ เหน็บชา ตาพร่า อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ เป็นแผลในปาก ท้องผูก ท้องเสีย เบื่ออาหาร หรือรับประทานอาหารมากจนอ้วน ตลอดจนรวมไปถึงโรคจิต โรคประสาท ก้าวร้าว ติดสุรา สูบบุหรี่ นอนละเมอ หงุดหงิดโกรธง่าย

จึงสรุปได้ว่า ความเครียดเป็นภาวะทางจิตใจที่เกิดจากบุคคลเผชิญกับปัญหา ต่าง ๆ ทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และเกิดจากคนอื่น หรือปัญหาจากสิ่งแวดล้อม อันเป็นผล ให้เกิดความแปรปรวนทางร่างกายและจิตใจ ที่สามารถเกิดขึ้นได้กับ ทุกเพศทุกวัย (ฉวีวรรณ, 2536)

ดังนั้น บุคคลที่อยู่ในสังคมจึงพยายามปรับตัวให้เข้ากับภาวะที่เกิดขึ้น จากการที่มีเปลี่ยนแปลง และพัฒนาดังกล่าว เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุข และหากบุคคลใดไม่สามารถ ปรับตัวได้ ก็จะทำให้เกิดความเครียด ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาโรคจิต ดังที่กล่าว มาแล้วในข้างต้น

ตำรวจนอกจากเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งแล้ว ตำรวจยังต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ อย่างมากมาย ต่อความสงบสุขของประชาชน ทั้งยังต้องบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน

ซึ่ง อีริค (2514) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของตำรวจไว้ดังนี้

1. รักษาความสงบสุขเรียบร้อยภายในประเทศ
2. รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทางอาญา
3. บำบัดทุกข์ และบำรุงสุขให้แก่ประชาชน
4. ดูแลรักษา ผลประโยชน์ของสาธารณะ

จะเห็นได้ว่าภาระหน้าที่และงาน เป็นสิ่งที่ทำให้ข้าราชการตำรวจต้องรับภาระหนัก ข้าราชการตำรวจจึงเกิดความเครียด นั้นไม่ใช่แต่เฉพาะสภาพแวดล้อมทางสังคม และการพัฒนาทางสังคมที่เปลี่ยนไปเท่านั้น การขาดสวัสดิการที่ส่งผลกระทบ ต่อสภาพความเป็นอยู่ ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ข้าราชการตำรวจเกิดความเครียดได้ และแม้ว่า ข้าราชการตำรวจจะทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตเพื่อรักษากฎหมาย อย่างเที่ยงตรงก็ตาม บางครั้งการปฏิบัติงาน ก็มีอุปสรรคอยู่บ้าง ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติงาน ให้มีคุณภาพที่ดีได้ ก็จะต้อง สมบูรณ์ ในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ นั่นก็หมายถึงว่า การทำงาน ที่ปราศจาก ความเครียดนั่นเอง

สาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดนั้นมีมากมาย ตั้งแต่เรื่องของครอบครัว ชีวิตสมรส สิ่งแวดล้อมความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัว ปัญหาการครองชีพ การทำงาน ความเจ็บป่วย (สันติภาพ, 2533) ความเครียดจึงเป็นภาวะที่ร่างกายและจิตใจ มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้น ทั้งจากภายในร่างกาย และภายนอกร่างกาย การเกิดความเครียดจึงทำให้ภาวะทางร่างกายและจิตใจขาดสมดุล (Selye, 1956)

อัมพร และเจตน์สันต์ (2525) ได้สำรวจพบว่าตำรวจในกรุงเทพมหานครช่วงอายุ 20-29 ปี มีความเครียดมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่าช่วงอายุ ระยะการปฏิบัติงาน และการขาดแคลนปัจจัยสี่ของการดำรงชีวิต และการที่ไม่ชินต่อลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความไม่มั่นคงในตำแหน่งและการต้องการปรับตัวส่งผลให้ตำรวจเกิดความเครียดสูง

ดังนั้น จากการที่ข้าราชการตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ ในกรมตำรวจยังมีปัญหาทั้งในด้านหน้าที่การงานที่ไม่ค่อย มีความเจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ด้านสวัสดิการที่อยู่อาศัย เงินเดือนที่ยังได้รับไม่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดปัญหา ที่ส่งผลให้เกิดเป็นความเครียดได้ทั้งสิ้น ความเครียดซึ่งเป็น

ตัวแปร ทางด้านจิตวิทยา ที่มีผลต่อมนุษย์ อย่างมาก จึงทำให้ผู้วิจัยซึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชา ในระดับหนึ่งของสถานีตำรวจ สนใจที่จะศึกษาถึงความเครียดกับสถานภาพ ส่วนตัว ของ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดขอนแก่น เขต 1

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความเครียด จำแนกตามสถานภาพส่วนตัวทั้ง 7 ด้านคือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส สถานะที่นักอาศัยของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1
- 1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความเครียด จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว ทั้ง 7 ด้านคือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส สถานะที่นักอาศัย กับความเครียดของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1

1.3 สมมติฐานทางการวิจัย

- 1.3.1 สถานภาพส่วนตัวด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติกับ ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่นเขต 1 มีระดับความเครียดแตกต่างกัน
- 1.3.2 สถานภาพส่วนตัวด้านอายุ ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 มีระดับความเครียดแตกต่างกัน
- 1.3.3 สถานภาพส่วนตัวด้านอายุราชการ ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 มีระดับความเครียดแตกต่างกัน
- 1.3.4 สถานภาพส่วนตัวด้านระดับการศึกษา ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 มีระดับความเครียดแตกต่างกัน
- 1.3.5 สถานภาพส่วนตัวด้านรายได้ ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 มีระดับความเครียดแตกต่างกัน
- 1.3.6 สถานภาพส่วนตัวด้านสถานภาพสมรส ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 มีระดับความเครียดแตกต่างกัน

1.3.7 สถานภาพส่วนตัวด้านสถานที่พักอาศัย ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน
สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 มีระดับความเครียดแตกต่างกัน

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 ความเครียดหมายถึง ภาวะที่ร่างกายและจิตใจถูกคุกคาม ทั้งจากสถานการณ์ภายในและภายนอกของบุคคลนั่นเอง เป็นผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งสามารถสังเกต หรือวินิจฉัยได้จากแบบทดสอบความเครียดของ ชูศรี, (2532:38-40)

1.4.2 ความเครียดระดับต่ำหมายถึง ค่ะแนความเครียดเท่ากับ หรือต่ำกว่า ผลบวกของค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความเครียดของกลุ่ม ($\leq \bar{X} + SD$)

1.4.3 ความเครียดระดับสูง หมายถึง ค่ะแนความเครียดมากกว่าผลรวมของค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดของกลุ่ม ($> \bar{X} + SD$)

1.4.4 สถานภาพส่วนตัวหมายถึง ข้อมูลส่วนตัวของตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 ในด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ อายุราชการ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส และสถานที่พักอาศัย

1.4.5 ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ให้หมายรวมถึง ข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พลตำรวจ นายสิบตำรวจตรี นายสิบตำรวจโท นายสิบตำรวจเอก จ่า นายสิบตำรวจ นายดาบตำรวจที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานที่ตำรวจใน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่นเขต 1 อันได้แก่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น สถานีตำรวจภูธรอำเภอน้ำพอง สถานีตำรวจภูธรอำเภอกระนวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอนเรศวร สถานีตำรวจภูธรอำเภอเขาสนวง สถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านฝาง สถานีตำรวจภูธรอำเภอบุรบดี สถานีตำรวจภูธรตำบลชำสูง รวม 8 สถานี

1.4.6 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ หมายถึง งานหลักใน 5 ด้านที่ปฏิบัติภายในสถานีตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 ได้แก่ งานด้านการสอบสวน งานด้านการสืบสวน งานด้านการป้องกันปราบปราม งานด้านการจราจร งานด้านธุรการ

1.4.7 อายุ หมายถึง อายุตามวันเดือนปีเกิดในทะเบียนบ้านของตัวเอง

1.4.8 อายุราชการ หมายถึง ระยะเวลาที่เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่บรรจุเข้ารับราชการครั้งแรก จนถึงปัจจุบันที่ปฏิบัติงานอยู่

1.4.9 รายได้ หมายถึง รายได้จากเงินเดือนจากการทำงาน ต่อ 1 เดือน

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวและความเครียดของตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 ต้องตอบตามความเป็นจริง โดยใช้วิธีสำรวจ แบบวัดความเครียดของชูศรี, (2532:38-40) ที่ได้พัฒนามาจาก แบบวัดความเครียดของดุกานและคณะ (Dougan and others, 1982:194)

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1.6.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงสถานภาพส่วนตัวกับความเครียด ของตำรวจชั้นประทวนสังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 โดยใช้แบบวัดความเครียดซึ่งชูศรี เลิศรัตน์ เชากุล (2532:38-40) ได้แปลเป็นภาษาไทยมาจากแบบทดสอบความเครียด ของดุกานและคณะ (Dougan and others, 1986:194)

1.6.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เขต 1 จำนวน 265 คน

1.6.3 ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส และสถานที่พักอาศัย
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความเครียด

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เพื่อให้ทราบถึงระดับความเครียดซึ่งเป็นตัวแปรทางจิตวิทยา กับสถานการณ์ส่วนตัวของตำรวจชั้นประทวนในแต่ละด้านว่าเป็นอย่างไรบ้างเพื่อจะได้หาทางปรับปรุงและแก้ไข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของตำรวจต่อไป

1.7.2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับความเครียดของในแต่ละสถานีเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาปรับปรุง ช่วยเหลือต่อไป